Lapszámunkat
Monica Hayes fotóival
illusztráltuk.

Weiner Sennyey Tibor

A reggeli kertben

A reggeli kertben úgy bolyongtam, mint éhes
Isten, mint kósáló, szomjas halhatatlan,
S csak szalmaszálat szíttam, és csakis
Gyöngyházfény harmatot ittam.

Tobozok voltak az én szobraim, és rőt
Fasor volt az én gyapjas nyájam.
Ruhát rám szőke patak szőtt,
Szerető madarakkal háltam.

Most ismét itt vagyok a reggeli kertben.
Sétámat sípon játszom, s az éjszaka
Rámborul forrón, fodros szerelemben,
Mint csillagokkal rakott szoknya.

De halandó vagyok. Éhem hús ha oldja,
Szomjamra csak vér és bor adhat enyhet.
Embernek szült a Föld, s hogy azt adjak vissza:
Emberként járom a reggeli kertet.

Irodalmi Jelen

VIII. évfolyam
89. szám
2009. március

Örökös munkatársak:
Faludy György, Méhes György

Honlapunkról ajánljuk

Hannes Böhringer levele **Kotányi Attilának**

Bodor Ádám: Körzeti megbízott – Ferdítette **Bárdos József**

Szepes Erika: *Nagy Zopán mágiája – A szétrobbant világ összeillesztése a „Skizológia“ című kötetben*

Pluralica, tyűha

Boldog Zoltán: *Hét évtized illatos anekdotái – Találkozás Alexander Brodyval*

Weiner Sennyey Tibor: *Eleven erdő*

Csapody Kinga beszélgetése **Kiss Ottó** József Attila-díjas (2009) költővel

Fél óra a jókedvű ***Rapai Ágnes*** *hadnaggyal március 15-én*

Konferencia az irodalom rendszerváltásairól – **Pécsi Györgyit Szabó Tibor Benjámin** kérdezte

Szörényi László: *Nimród zsoltára – Ősmagyar Dante Poklában?*

Galambos Attila: A szabadságra és autonómiára nevelés fontosságának elemzése

www.irodalmijelen.hu

Tele vagyok tervekkel

– Tóth Krisztina
kapta idén a Magyar Köztársaság Babérkoszorúja díjat –

– Március 15-én vehetted át A Magyar Köztársaság Babérkoszorúja díjat, gratulálunk hozzá! Az indoklásban kiemelik többek közt műfordításaidat is, melyekkel nagyban hozzájárulsz a francia költészet megismertetéséhez. Mostanában mennyire van jelen az életedben a műfordítás?

– Az az igazság, hogy egyre kevésbé. A műfordítás számomra alkotó tevékenység, ugyanazokat az energiákat kell mozgósítani, mint írásnál. És tele vagyok tervekkel, nem tudok párhuzamosan több dologra figyelni. Ráadásul több helyre írok rendszeresen tárcanovellákat, ez is külön figyelmet igényel. Ha jól akarom csinálni a meglévő feladataimat, nem vállalhatok újabbakat. Persze lehet, hogy egyszerűen csak öregszem, csökken a kapacitásom.

– Nemrég érkeztél haza Franciaországból, most indulsz Sanghajba, ahol egy, a verseidből és novelláidból szerkesztett angol nyelvű kötetet mutatnak be. Hogy látod, mennyire illeszkedsz bele az ottani trendbe, mennyire nyitottak tőlünk nyugatra s keletre a műveidre?

– Általában nem tudok erre válaszolni, mert csak a konkrét tapasztalatokra tudok támaszkodni, ez pedig kevés az összesítéshez. Franciaországban fantasztikus fogadtatásban részesültünk. Közös kötetben jelentünk meg Lackfi Jánossal és Imreh Andrással. Dijonban bemutatták a könyvet és felolvastak a verseinkből. Úgy tűnt, értik és szeretik a szövegeinket. Bár ez nyilván annak is köszönhető, hogy jók a fordítások. A könyvfesztivál látogatói magyar szerzőktől olvastak fel négy-négy percet: mindenki választott az általa szeretett magyar írótól egy részletet. Nagyon megható volt látni, hogy mennyire készültek, nemzeti ünnepünk alkalmából még a magyar himnuszt is elénekelték. Szerintem ez megrendítően szép gesztus. Sanghajban nemzetközi közönségre lehet számítani. Úgy sejtem, ők is nyitottak lesznek, hiszen az eseménynek éppen az az egyik célja, hogy a különféle kultúrák képviselőit összehozza és megismertesse a meghívottakat egymás szövegeivel. Az előzetesen elküldött novellákat és verseket nagy lelkesedéssel fogadták. Aggasztott, hogy vajon veszik-e ezt a fajta humort, de úgy tűnik, gond nélkül vették.

– Hamarosan megjelenik új versesköteted, és készülőben van egy prózakötet is, melyiket mikor foghatjuk kézbe?

– Először a verseskötet jelenik meg, méghozzá most Könyvhétre, *Magas labda* címmel. *Az égő menyasszony* című novellaskötetet ősszel szeretném, de ehhez Isten és a Kiadó beleegyezése kell, mert erről még nem állapodtunk meg. Mindenesetre készen van.

(*Folytatása a 4. oldalon*)

CSAPODY KINGA

Gömöri György

MITŐL KOSZORÚS A KÖLTŐ?

Angliában 1668 óta létezik egy tisztség, aminek van ugyan neve és bizonyos javadalmazása, de feladatköre csak nagyon bizonytalan és halványan meghatározott. Poet Laureate, vagyis „Koszorús Költő“ a tisztség neve és birtokosát maga az uralkodó jelöli ki, minden különösebb indoklás nélkül. Emiatt aztán az eddig tizenkilenc Koszorússá kinevezett poéta közt vannak az angol irodalom olyan kiemelkedő alakjai, mint Dryden, Wordsworth, Tennyson vagy az ujabb időkben Ted Hughes, de akadnak olyanok is, akik olyan jelentéktelenek, hogy nevüket még a részletes irodalomtörténeti kézikönyvek sem tartják számon. Mert tudnivaló: az állam hiába díjaz és nevez ki magának kiválóságokat, ha azok egyszer a „szakmán belül“ nem örvendenek elismerésnek.

Mindez azért lett most aktuális, mert Andrew Motion, a jelenlegi brit Poet Laureate hamarosan lemond címéről és akkor új Udvari Költőre lesz szüksége az Egyesült Királyságnak. A „Koszorús“ kötelességei közé tartozik ugyanis a mindenkori királyi család eseményeinek megéneklése: királyi születések, esküvők és halálesetek versbe-faragása. Ha a költő nem felel meg feladatának, nem fogják lefejezni, de még a Towerbe sem csukni – az ú.n. Dicsőséges Forradalom (1688) óta a királyi családnak erre nincs joga, illetve hatalma. A poéta fizetése nem különösen magas, bár az illető bizonyos mennyiségű – királyi pincéből való! – borokat fogyaszthat, s erre egyes borkedvelő költők szivesen igényt tartanak. Valaha ez a tisztség olyan kiváltságokkal járt, mint a ruha színe: az uralkodón kivül csak a Koszorús viselhetett egyszerre hét színből álló öltözetet. De ezért a kiváltságért sohasem tolongtak a költők – Rudyard Kipling például, akinek állítólag felajánlották, hogy legyen Koszorús, kerekperec visszautasította az ajánlatot, mondván, hogy neki az állam ne szabja meg, miről írjon.

A Royal Society of Literature folyóiratában most vita indult arról, szükség van-e egyáltalán Koszorús Költőkre. A négy hozzászóló közül Wendy Cope, humoros versek népszerű szerzője azt gondolja, erre nincs manapság szükség, különben is, a legtöbb költőnek nem tett jót, hogy autentikus (Múzsától ihletett?) versek mellett rendelésre is kellett írnia, mert végülis mi az ördögöt lehet írni arról, ha egy királyi herceg születik, vagy egy királyi sarj pompás esküvőt tart, hiszen házassága pár év múlva úgyis válással fog végződni? Mások szerint újra kellene fogalmazni a Laureate feladatkörét, mert bár a költőkre általában nem figyelnek az angolok, egy ilyen címmel ellátott költő sokkal nagyobb súllyal léphet fel az irodalom, illetve az iskolai irodalom-oktatás érdekében.

De a hozzászólások közül nekem a már idős és súlyosan beteg Edwin Morgan, skót „Makar“, vagyis az első skót nemzeti koszorús költő mondandója keltette fel a figyelmemet. Morgan a magyar költészet jeles fordítója, pár éve kis József Attila-kötetet adott ki, de sok más költőnket is fordította Petőfitől Illyésig. Nem tudom, mennyire királypárti, de az biztos, hogy költészet-párti, mert itt a Poet Laureate tisztségének folytatása mellett foglal állást. Ezt azzal indokolja, hogy „jó lenne az embereket arra emlékeztetni, hogy a költészet még létezik és van szerepe“, s hogy a költő néha nemzetének fontos hangadója, szószólója is lehet. Morgan itt történelmi példával él és – Petőfi Sándorra hivatkozik! (Kicsit általánosítva, mert arról beszél, Petőfi a magyarokat „az orosz és a német iga alól“ akarta felszabadítani – orosz elnyomás, mint tudjuk, 1849-ben csak egy hadjárat erejéig érvényesült). Viszont kiemeli a „Nemzeti dal“ jelentőségét és mozgósító erejét: „Ez arra emlékeztet, hogy a nemzeti költészetnek nem szabad egyetlen különleges politikai eszméhez ragadnia“, hanem azt kell kifejeznie, hogy egy nemzet milyen szerepet szán magának a világban, mit akar elérni. Morgan nem bontja ki tételét, hiszen például Petőfi Sándor két dolgot akart egyszerre, de ebből egyik sem valósulhatott meg teljesen: magyar függetlenséget, amelyik a haladást, végső fokon a világszabadságot szolgálja. És helyette mit kellett 1849 nyarán keserűen megállapítania: „Európa csendes, újra csendes – elzúgtak forradalmai!“ Mégis, nekem legalábbis jólesik, hogy amikor a költészet társadalmi szerepéről van szó, 2008-ban egy jeles skót költő angol folyóiratban olyan magyar költőre hivatkozik, akinek versei egy teljes évszázadon át megmaradtak, hatottak és politikai cselekvésre ösztönöztek Magyarországon.

Sárközi Mátyás

POETA LAUREATUS

Tandori Dezső, aki a múlt év végén töltötte be élete hetvenedik esztendejét, március 15-e alkalmából idén megkapta a Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét a Csillaggal. Örömmel gratulálok az elismeréshez.

Az államelnök úr a nemzeti ünnepen engem is megtisztelt, aggkori erőfeszítéseimért. A Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével jutalmazott. Ez szép fehér zománc csillag, közepén a koronás címerrel. Azt mondják, hogy az ilyesféle érdemrendet a hasa fölé, balra tűzi fel az ember, a frakkjára. Most azután beszerezhetek egy frakkot. Feltétlenül eljárok majd a Tiszti Kaszinóba, és elvárom, hogy a bakák tisztelegjenek nekem. (Bár ez biztosan nem jár a kitüntetéssel, hiszen a polgári tagozat érdemjele.)

Tandori kollegával nem tudom felvenni a versenyt. Költőként sem, persze. 1972-ben elnyerte a Graves-díjat, 1974-ben a Kassák-díjat, 1975-ben a Füst Milán-díjat, 1978-ban a József Attila-díjat, 1984-ben a Forintos-díjat, 1984-ben az osztrák Művészeti Érmet, 1986-ban az Áprily-díjat, 1986-ban a Déry-díjat, 1989-ban a Szép Ernő-díjat, 1990-ben a Weöres-díjat, 1992-ban a Beszélő-díjat, 1993-ban a Getz-díjat és a Soros-díjat, 1996-ban a Babérkoszorút, 1998-ban a Kossuth-díjat, 2000-ben a budapesti Pro Urbe díjat, 2001-ben a Tiszatáj-díjat, 2003-ban az Év Könyve díjat, 2007-ban a Goethe Érmet és a Prima Primissima díjat.

S mindehhez oly szerényen mosolyog a fülig húzott, kötött sapkájában.

Retkes Máté

A MŰVÉSZETHEZ EMBERRE VAN SZÜKSÉG

Ez egy egyszerű, s annál igazabb kijelentés. Minden szinten és minden oldalról vizsgálva a dolgot: emberre (vagy inkább: Emberre) van szükség ahhoz, hogy művészetről egyáltalán csak említést is tegyünk. Két típus, vagy inkább két „hozzáállás“ elengedhetetlen: az alkotó és a befogadó, vagy: az alkotó és a másodlagos alkotó hozzáállása. Ez a két hozzáállás első pillantásra külön-külön egyénekben jelentkezik (s ez az érthetőbb megközelítés), de mélyebben vizsgálva a dolgot kiderül, hogy egyszerre, egymás mellett működik. Az alkotó a mű elkészítésekor befogadóvá is válik, a kész mű mellett állva ez többszörösen is igaz. Másodlagos alkotóvá válik, a mű visszahat, visszacsatolnak az energiák, és az alkotóban a mű új alakot ölt, esetleg alkotásra serkenti a művészt. A másodlagos alkotó reakciói is összetettek: azért másodlagos alkotó, mert egy kész mű a befogadóban, a szemlélőben érzelmeket gerjeszt, a lélek koncentrált figyelme révén (-lélekjelenlét) a befogadóban valamiféle merőben szubjektív, soha addig nem létező dolog fogan meg; valami, ami sem az előtt, sem az után nem volt és nem is lesz. Ez a művészet, az alkotás, a teremtés szubjektivitása.

Igen bonyolult és összetett lelki folyamatok lehetnek ezek, melyekről fogalmat alkotnunk nagyon nehéz. Hogyan különböztessük meg az alkotót (tehát: az elsődleges alkotót) a befogadótól, a másodlagos alkotótól? Szükség van-e egyáltalán az alkotó kategóriájára? Mindenképpen szükség van, s ez társadalmi és történelmi tapasztalat, amely tapasztalat nem más, minthogy vannak „művészek“, és vannak „nem-művészek“ (tehát befogadók, akik a művész, az alkotó munkáját befogadják és magukévá teszik). A „művész“ mibenlétére (idegrendszeri sajátosságaira, gyenge, túlérzékeny lelkialkatának mibenlétére) most nem térek ki. Maradjunk annyiban: mindenképpen van egy emberfajta, egy idegrendszerbeli sajátosságokkal rendelkező embertípus, aki éppen ezen sajátosságaival hajlamossá válik a „nem-hatékony“ termelésre, a „nem-hasznos“ (tehát: nem haszontalan!) dolgok létrehozására.

S ott a másik fél, miként mindennek van másik fele: a befogadó, aki „önmagában“ hoz létre „nem-hasznos“ dolgokat, képzeteket. Ez is lényegi különbség: az ember (tehát: minden ember) képes "nem-hatékony", „nem-hasznos“ dolgok életre hívására. Mik ezek? Az érzések, az álmok, a lelki szemeink által alkotott képzetek, melyeknek az anyagi világra nézve semmi hasznuk nincs, sőt, olykor éppen az anyagi világ, a javak halmozása ellenében dolgoznak.

(Természetesen mélyebben vizsgálva ezeket a „nem-hasznos“ lelki képzeteket ráébredhetünk, hogy hasznuk éppenséggel ép eszünk megtartásában van, hiszen képzelet és álmodozás nélkül az emberiség nagyon gyorsan a téboly határára sodródna. De ilyen mélységben most nem foglalkozom ezzel a dologgal.) A lényegi különbség az, hogy, míg az emberek nagy többsége e „nem-hasznos“ képzeteket szigorúan önmagában hívja életre, addig a művész ezeket ország-világ elé tárja, mindenképpen a fizikai létezés síkjára emeli.

S miért is van szükség emberre? Mert a befogadáshoz és az alkotáshoz jelenvalóság kell. Az, hogy az alkotó jelenvaló legyen, hogy a valósághoz, a létezéshez kapcsolódjon. Hogy legyen. Mert mi is a létezés, mit jelent: lenni? A világban kell jelen lenni, a pillanatban, a jelen pillanatában itt kell lennie annak, aki létezni akar. És az emberek döntő többsége nincs itt a jelen pillanatában. Mindenütt van (avagy: mindenütt nincs), csak a jelen pillanatban nem vesz részt. A múltban és a jövőben nyakig elmerül, sőt, a feje tetejéig. A holnapra koncentrálja az energiáit, vagy a tegnapra. A jövőre, a múltra, mind olyasmi, ami nem létezik, s amiben nem létezhet semmi más sem. Létezni csak jelen időben lehet. A múlt volt, a jövő lesz, csak a jelen van. Létezőnek kell lenni, hogy egyáltalán bármilyen is lehessen az ember. Sőt, hogy egyáltalán lehessen ember. Ezért nincs se alkotó, se befogadó. Mert nincs ember.Ember az, aki gondolkodik maga és a világ felől, aki a jelen pillanatban él, tehát aki van. Az elsődleges baj az, hogy a magukat művésznek nevező, gyenge idegzetű emberek is alszanak, hasonlóan mindenki máshoz. Alszanak, mert a múltra és a jövőre koncentrálnak. Legtöbbször a jövőre: valami újat akarnak létre hozni, ami nem aszerint új, hogy „olyan még nem volt“, hanem aszerint új, hogy „jobb és szebb“ minden eddiginél. Ez a kor betegsége, a neofília. Az új jobb. Jobbnak kell hogy legyen a réginél, mert az új mindig jobb is, tehát csak az új lehet jobb, ok és okozat megfordul: ami jobb, az biztosan új is. Ez történelmi tapasztalat: az új gyógyszerek jobbak a régieknél (pedig később kiderül: rákot okoznak), az új rakéták gyorsabbak a régieknél (pedig nukleáris sugárzással elpusztítják a világot), minden, ami új, jobb, mint a régi. „Szemetek a jövőre vessétek...“

Nehéz a dolgunk. Ez a nagy szakadás művész és befogadó, művészet és élet között. Az alkotók elvesztettek valamit, ami nélkül lehetetlen az alkotás: a jelenvalóságot. S ugyanígy a befogadók is. Soha a világtörténelemben ennyi ember nem aludt, s nem volt ilyen kevés ébren. A pszeudoegzisztencia minden korábbinál nagyobb hatalomra tett szert, emberszerű lények mozognak mindenütt. Afféle alvajárás ez, világméretű és visszafordíthatatlannak tetsző.

BÖSZÖRMÉNYI ZOLTÁN
Vágyakozás

Az égen tanyázó felhők miatt megkésve sütött ki a nap, ezért még reggel tízkor is harmatos volt a fű. Bár megállás nélkül fújt a szél, mégsem szikkadt fel a föld.

A gyerek azonban – hét-nyolc év körüli lehetett – nem sokat törődött ezzel az apró kellemetlenséggel, megállás nélkül ugrált körbe-körbe az udvaron. Vágtázó lovast utánzott, aki hirtelen meghúzza a kantár szárát, mire a ló meghőköl, neki meg ügyeskedve, egyensúlyt tartva kell megmaradnia a nyeregben. Észre sem vette, hogy a nagy sürgés-forgásban elnyűtt szandálja teljesen átnedvesedett, itt-ott még sárfoltok is cifrázták.

Az öreg, aki a diófa alatt ült, szeme sarkából követte a gyermek nyughatatlan, ügetést utánzó szaladgálását. Közben elővette dobozkáit, maga elé tette, megigazgatta őket. Az egyikben vágott dohány volt, a kisebbikben papír. Kövér ujjaival cigarettát sodort, lassan, olyan ráérősen, mint aki arra vár, hogy elmúljon már az évszázad.

– Aztán, valamivel csendesebben fiam – szólt oda a gyereknek –, még megcsúszol és elesel, mint a múltkor. Emlékszel, még a térdeden is felszakadt a bőr. Szegény nagyanyádnak napokig kellett ápolnia – mondta, de hangjából hiányzott a vádaskodás legkisebb árnyalata is. Darabosan ejtette a szavakat, miközben a nagyobbik dobozka fedeléhez ütögette a cigaretta egyik, majd másik végét. Szájába illesztette, s rágyújtott. Mélyen magába szívta a füstöt, mintha bánatot kéne a lelkének szakadékába süllyesztenie, olyan mélyre, hogy soha többet ne tudjon onnan feljönni.

Aztán egymás után nagyokat szippantott szivarjából, s közben arra gondolt, milyen kegyetlen sorsa van az előtte ugrándozó unokájának. Pedig mondta a fiának, jól gondolja meg, kit vesz el, mert a házasság egy életre kell hogy szóljon, s ha már gyerek van, megnő a felelősség is, akkor már nem lehet ide-oda ugrándozni, elválósdit játszani. „De hát én mondtam, én hallottam" – jegyezte meg keserűen, és kifújta a füstöt. „Az ördögbe is, miféle szülők lehetnek. Megértem, a fiam több heti kiszállásra ment, de a menyem miért nem látogatja meg a fiát, hiszen ő csak húsz kilométernyire lakik innen, vonat meg naponta száz is van" – morfondírozott magában az öreg.

A gyerek közben belefáradt az ugrándozásba, az asztalnál ülő nagyapjához somfordált és felkapaszkodott az egyik székbe. Alig helyezkedett el, s szólt volna az öreghez, amikor a baromfiudvar egyik vörös taréjú, színes tollakkal díszített kakasa megállt az asztal előtt, s torkaszakadtából kukorékolni kezdett.

– Hallod-e, Apóka? – kérdezte izgatottan a gyerek. – Nekem kukorékolt. Ez azt jelenti, kedves vendég jön ma hozzánk.

A kakas ezt követően még kétszer egymás után megríkatta torkát, majd peckesen elvonult, mint aki teljesítette feladatát, jól végezte dolgát.

– Hallod-e, hallod-e – dadogta gyorsan az izgalomtól felhevült gyerek –, nagyon kedves vendég jön ma hozzánk, meglásd, Apóka. Hármat kukorékolt nekem a kakas. Biztosan édesanyám érkezik. Ugye te is azt hiszed? – vetette sietve egymás hátára a szavakat.

Az öreg csak nagy későn szólalt meg, akkor is, mintha csak magának mondaná – Eredj, fiam, menj ki az útra, aztán nézz a völgy felé, nemsokára érkezik a vonat. Ha megláthatod az anyádat, megengedem, hogy elébe szaladj.

Jóformán be sem fejezte mondandóját, a gyerek már a kaput nyitotta. Izgalomtól nedves tenyere az első próbálkozásra megcsúszott a kilincsen, de másodjára engedelmeskedett a zár nyelve.

Kiszaladt a poros út közepére, tekintetét a messzibe vetette. Mintha vonatfütty sikított volna fel a távoli, melegtől gőzölgő tájból.

De mégsem. Semmi sem moccant. Sokáig csak a szöszmötölő szelek szava lobbant.

Csend szakadt az útra, s a gyerek vállaira.

Ebédig kinn álldogált. Fülelt az itt-ott kerekedő hangokra. Egyszer a vonat kígyózó, zöld testét is megpillantotta. Felizzott tekintete, szíve erősen dobogni kezdett, a remény is megremegett benne, de hiába teltek-múltak alázattal a percek, az ösvényen nem látta a messziből édesanyja alakját felderengni.

A fájdalom elkísérte a megterített asztalig.

Ebéd közben aztán újra lázba, izgalomba jött.

– Ugye Apó, délután is jár még a vonat. Délután is megérkezhet édesanyám.

Oly lelkesedve és vágyakozva simította egymáshoz a szavakat, hogy az öregben megfordult a gondolat, talán mégis érez valamit ez a gyerek, s ma végre megérkezik a menye.

– O, de még mennyi – felelt a kérdésre azonnal, s megtörölte levestől nedves bajuszát. – Annyi vonat jár erre naponta, megszámolni sem lehet őket – biztatgatta magát, mert valahogy ennek most ő is szükségét érezte.

Már esteledett, amikor beszólította az unokáját az utcáról. Többször is kiáltott neki, mire kicsiny, törékeny alakja megjelent a kapunyílásban, s szomorú, fájdalommal teli tekintetét a nagyapjára vetette.

Az öreg látta, amint lassan, előbb csak gyéren, majd egyre gyorsabban, kövér könnyek erednek a gyerek szeméből, végigszántják az út porával behintett arcát, s mint súlyos kövek a téglával kirakott járdán koppannak.

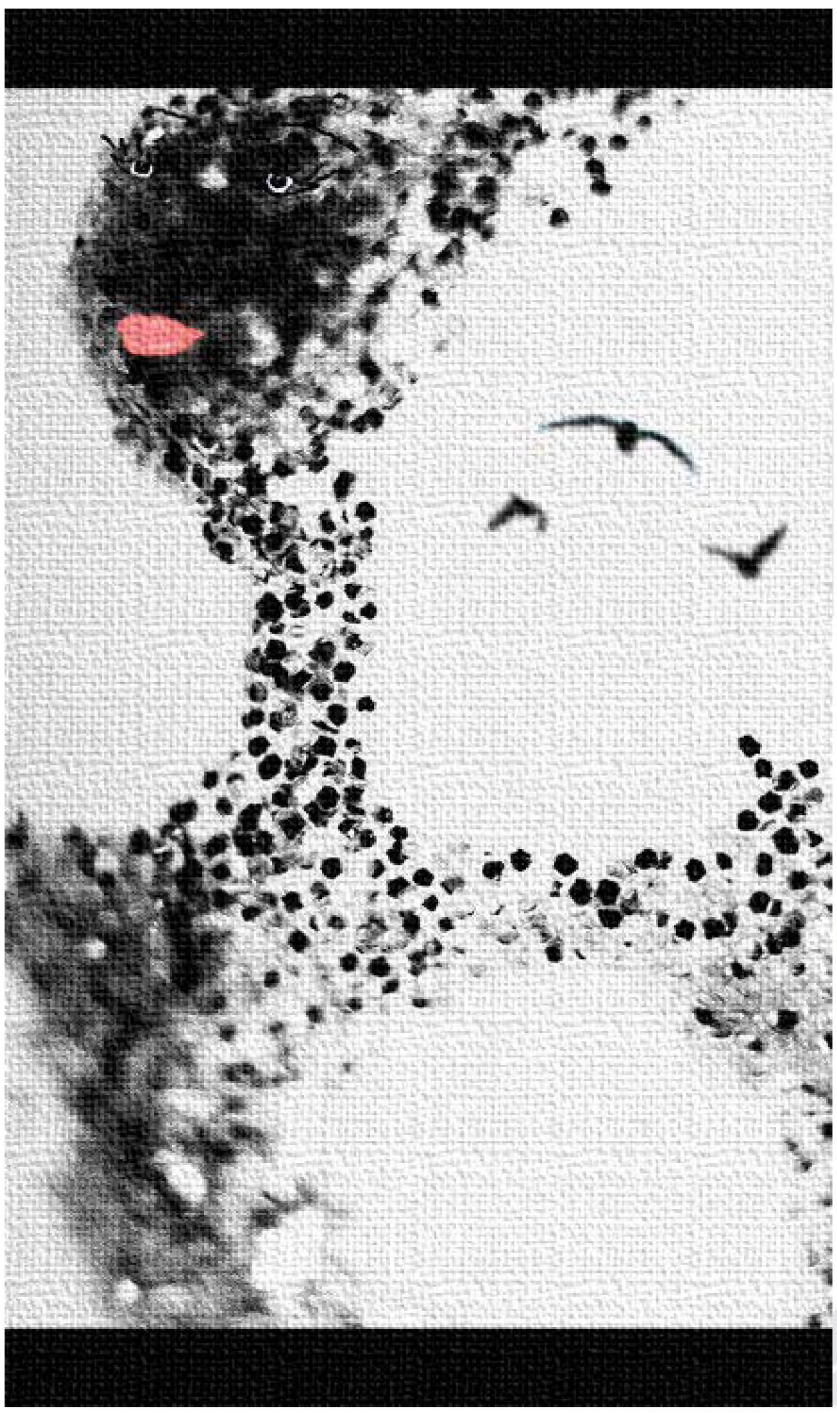

SIMÁNDI ÁGNES

Rubljov

kezed érintése a falakon
ereszkedik alá a fény
angyalokkal táncoló
szíved áthevíti a jeges
köveket ebben az éjszakában
s lángra kapnak
a deszkák ikonjaid porrá
égnek ha kell
mert hajnalodni nem
akar ezen a furcsa
bolygón ha szembejössz
angyalokkal táncoló

Távol

távol akár egy csillagon
állsz a tó acélkék
páncélját magad köré
rántva

hidd el a szeretet
nem szavakban
szűköl: esélyem sincs
hogy a reggel
együtt találjon –

a szépség és az igazság
mondata neked
jutott

karéj kenyerem
akartam veled
megosztani

Rádtalálnak a szavak

ma te vagy a kenyér
a víz és az olaj
a sebekre gyógyulás
érintésed –

a hajad lapozgató
szél is néha tétován
megáll akár kezem

rádtalálnak
a szavak ne félj
az űrön át is

[arckép]

mindig ketten vannak:
az egyik aki megteszi
és az ki fél
magától is

örvénylő a lét tudása
de hisz' sorsot rejt
minden arc
lepleznek a szavak is
ha kell

mindig ketten ülnek
egyazon széken
az egyik vár
s a gondolat röppen

Nem érdemes újságot írni, ha nem szeretnek, nem gyűlölnek

Andrassew Iván íróval, akit idén Szabad Sajtó díjjal tűntettek ki Onagy Zoltán beszélget

– Lassan tíz éve már, hogy párhuzamos személyes és napi politikai blogot írtunk. A Teraszon kezdted, aztán a saját portálodon, én a terasz.hu-n kommentáltam, ezt neveztük akkor „napi morgás"-nak. Különös, hogy az akkori politikai-gazdasági helyzet nem sokban különbözött a maitól. Akkor mászott ki az ország az aktuális válsághelyzetből, nyalogatta a Bokros-csomag sebeit, és villámgyorsan elfelejtette, milyen könnyű válságba vinni az országot. Visszaolvasva úgy tűnik, a szövegek akár ma is születhetnének, minden benne van, minden ismétlődik. Csakhogy közben telnek az évek. Nekünk egyre kevesebb van hátra, sok jóban már nemigen bízhatunk. Te miben bízol?

– Én soha nem bíztam semmiben. A tapasztalataim arra jók, hogy a támadó energiákat úgy kerüljem el, hogy azok más irányba, lehetőleg önmaguk ellen hassanak. Nincs jövőképem, mert egy olyan világban, amelyikben csak az biztos, hogy semmi nem biztos, teljesen fölösleges vizionálni. Egyébként nem tíz éve kezdtünk blogolni, hanem hét éve. Ezt onnan tudom, hogy a kicsi fiam hetedik születésnapját ma ünnepeltük, és két hetes volt, amikor rákaptunk erre.

– Mindig eszembe jut a csodálatos, szerethető, élhető, otthonos ház Tahitótfalu Béke utcájában, amikor átmegyek a szigeten. Hogyan bírod nélküle?

– Jól bírom, mert ahol most élek, azt is szeretem.

– Mindig a nőn múlik...

– Amikor egyedül voltam, akkor is szerettem Tahitótfalut. Itt még nem próbáltam ki, de nem is akarom.

– Gratulálok a Táncsics-díjadhoz.

– Köszönöm, bár azt már két éve adták. Most Szabad Sajtó-díjat kaptam. A Táncsics azért volt jó, mert azt az összes újságíró szövetség közös fölterjesztése alapján adják. Az irodalomban a József Attila-díjnak felel meg.

– Érzek a díjadban némi különös ízt. Mindig úgy gondolok rád, mint az egyik legegyénibb hangú (értsd: gordonka) kortárs prózaíróra, akitől soha nem idegen a valóság és az irracionális ezotéria ötvözése, akit érthetetlenül kevesen fényeznek, erre szabadsajtó díjat kapsz, mint valami forradalmár. Képtelen vagyok helyére tenni, kétszer elolvastam a hírt, mire felfogtam.

– Pedig ez nagyon egyszerű: az emberek egy csoportja úgy gondolja, szeretni való, amit csinálok, és ezt egy díjjal jutalmazza. Én úgy gondolom, hogy ez nagyon jó dolog, bár mindig meglepődöm. Köszönöm, amit az írói mivoltomról mondasz, de eléggé egyedül vagy. Van olyan, hogy valaki sikertelen. Meg lehet szokni.

– Iván, kezdem azt hinni, azért kaptad a Táncsicsot, mert látszólag ép elmével elviseled azt az elképzelhetetlen mennyiségű és minőségű mocskot, amit pl. a neten látok. Lehet, így támogatnak lelkileg a felterjesztőid?

– A Táncsicsban nem ez volt, mert azt kifejezetten szakmai teljesítményre adják, de a Szabad Sajtóban talán igen. Az utóbbi két évben még kaptam Szalay Pál-emlékdíjat, Demény Pál-emlékérmet és Fejtő Ferenc-díjat. Ezekben talán benne van az is, amit érzel. Valóban nincs nap, hogy ne fenyegetnének, őrjöngő gyűlöletet váltok ki, tüntettek is már ellenem is, mellettem is. De azt hiszem, nem nagyon érdemes újságot írni, ha nem szeretnek, nem gyűlölnek. Ez ilyen mesterség. Néha teljesen abszurd a dolog. Az egyik órában átvettem a Szabad Sajtó díjat, a másikban Vona Gábor, a Jobbik elnöke, pártja kampányos nyitó gyűlésén a nevemmel huhogtatta a népét. Ennek talán jobban örültem, mint a díjnak. Pláne, hogy Tamás Gáspár Miklóssal és Bolgár Györggyel emlegetett együtt. A fiam ott volt, az újságíró kollégák gratuláltak neki. Még egy érdekes dolog ért a Szabad Sajtó díjjal kapcsolatban. Az az Alexa Károly kifogásolta a Magyar Hírlapban, akitől az első irodalmi elismerést kaptam. Talán emlékszel, mert ott voltál a Gerelyes Endre pályázat díjkiosztásán. Te nyertél, én voltam a második.

– Különös dolgokat művel az országgal a politika. Én már nem nagyon bírom követni, te kénytelen vagy. Hogyan bírod? Hogyan lehet bírni?

– Nagyon élvezem. Sajnos a bőrünkre megy, de azért az, amit most látunk, egy igazi, hatalmas királydráma. Óriási jellemekkel, elképesztő alakításokkal. És persze az ilyen párharcok vége mindig tragédia. Vagy Orbánnak, vagy Gyurcsánynak pusztulnia kell. Csak azért nem a szó szoros értelmében, mert az a szerencsénk, meg talán nekik is, hogy az Unióban élünk.

– Ezek a díjak pénzzel járnak, nyilván. Kizártnak találod, hogy elhagyd a napi zsurnál-rabszolgalétet, a díjból három-hat hónapra becsukd a kapudat, behúzd a függönyt, és megírd a regényt, amit mostmár kötelező volna megírnod?

– Először is jó, ha tudod: ezek azért nem akkora pénzek. Az egyikből vettem egy ágyat, mert az előző leszakadt, a másik elég volt az autóm javítására. A legutóbbi meg adott egy hónap haladékot a kölcsöneim bedőlése előtt. Ebből nem lehet regényt írni. Tavaly indultam pályázaton, visszautasítottak. Idén megint megpróbálom. De ha, mondjuk, ötmilliót nyerek, akkor sem tudok kivonulni az újságírásból. Sok gyerekem van, köztük kicsi is, szerencsére, és sok kölcsönöm, sajnos.

Amúgy meg nem is akarok regényt írni. Én novellista vagyok. Az életem célja az, hogy írjak három jó novellát. Nekem bőven elég, ha bekerülök a „kis írók" apróbetűs kategóriájába. Ezt komolyan, őszintén mondom. Tudni kell, hogy miben van tehetséged, és az mekkora. Sokezer „példányban" töltik le a könyveimet az interneten, vagyis olvasnak. Mit akarhatok még? Legyen ennyi elég.

– Nehéz elhinni. Mindig azt gondoltam, hogy a regény türelem, szorgalom és gondos áttekintés terméke. Te pedig – ha ezt nem is mondtam ki soha – a türelem, a szorgalom és a gondos áttekintés szobra vagy. Ha ezrek olvassák a netről letöltve a könyveidet, akkor kötelezően inspirálnia kellene, hogy nagyobb képet, átfogóbb tablót mutass az olvasóknak. Ha keménykedni akarok, azt mondom, kötelességed volna. Rosszul látom?

– Az igaz, hogy türelmes vagyok. Évtizedekig vártam, hogy megjelenhessen az első novellám, hosszú évekig arra, hogy újságot írhassak. Teljesen reménytelenül. Az első könyveimet úgy írtam, hogy biztosan tudtam: soha nem jelenhetnek meg. Bennem már akkor kihalt minden olyan becsvágy, ami okkal és joggal él az írók döntő többségében.

Nem gondolom, hogy kötelességem lenne regényt írni. Én azért írok, mert eszembe jut egy mondat, abból kibomlik egy történet, és kíváncsi vagyok, mi a vége. Ha tudom, mi a vége, nem tudom megírni, mert nem érdekel. Lehet, hogy rettenetes és méltatlan és kiábrándító, de én csak azért írok, hogy magamat szórakoztassam. Ettől nagyon-nagyon jól érzem magam. Hatalmas ajándék az élettől, hogy van pár ezer ember, aki ezeket a történeteket szereti. És egyáltalán nem várom el, hogy milliók rajongjanak értem, miközben persze minden sikernek örülök. Például jó, hogy most megjelent egy könyvem Németországban. Teljesen sikertelen, de így is jó. Legalább büszkén mutogathattam a feleségemnek.

Regényt azért nem tudok írni, mert azt csak úgy le hetne, hogy ismerem az egész történetet, a teljes szerkezetet, csak pont az utolsó mondatot nem. Nem látom értelmét, hogy hónapokig dolgozzak valamin, valami hallatlanul magvas mondanivaló kedvéért, amit egy rövid történetben is leírhatok. Hiszen az az elbeszélés, amelyikben nincs benne egy regény lehetősége, vélhetően súlytalan, és el is vész hamarosan.

Olyan sok jó regény jelenik meg naponta a világon! Nem hiszem, hogy pont az enyém hiányzik. De hangsúlyozom: nincs nekem akkora hatalmas mondanivalóm, hogy azzal száz oldalakon át traktáljam a szerencsétlen olvasókat.

ANDRASSEW Iván 1952-ben született Budapesten. Volt hentes, méhész, tudományos segédmunkatárs, hírlapkézbesítő, mozgóárus, könyvtári segédmunkás, újságíró. Könyvei: Prolilét-ra (szociográfia, Pál Jánossal, 1988); Végrend (novellák, 1989); Csapdalakó (novellák, 1989); Prolitológia (szociográfia, Pál Jánossal, 1990); Peremkirályság (novellák, 1995, németül 2008). Beszélések (2002. Noran) Jelenleg a Népszava rovatvezetője.

Tele vagyok tervekkel

(*Folytatás az 1. oldalról*)

– A felnőttek mellett a gyerekek is számíthatnak újabb versekre?

– Verset most is írok, igaz, többnyire felnőtteknek. Gyerekvers mostanában nem született. Pedig sietnem kéne, mert Marci rohamosan nő.

– Szépirodalmi munkásságod mellett szerkesztőként is találkozhattunk veled – rockantológia, tankönyv – miért tartottad fontosnak például, hogy ezek szerkesztésében is részt vegyél?

– Egyszerűen csak arról van szó, hogy se a felkéréseknek, se a saját ötleteimnek nem tudok ellenállni. A tankönyvírás nagyon nagy élmény és tapasztalat volt, a rockantológia pedig ötlet, amit szerettünk volna megvalósítani. Remélem, mostanában semmi jó ötletem nem támad, különben megint nem lesz idő az írásra.

– Ha 10 év múlva kérdezném meg, hogy mi van veled, miről számolnál be legszívesebben?

– Marci fiam sikereiről: addigra felnőtt férfi lesz. Ja, és a saját boldog magánéletemről. Nem lenne rossz, komolyan.

– Összeomlana nélküled a Népszava publicisztika-rovata? Nem az van, hogy egy kor után az ember biztosra megy, nem kockáztat?

– Ha valami nem biztos, az egy szerkesztőségi poszt. Képzelheted, mi lenne itt egy jobboldali győzelem esetén. Én már átéltem ilyet. Kétszer rúgtak ki azért, mert fölülről zsaroló utasítás érkezett. Nem azért vagyok egy újság rovatvezetője, mert erre a posztra vágytam. Egy csapatban dolgozom, olyanokkal, akikkel a rendszerváltás óta készítünk együtt újságokat. Időnként előfordul, hogy szükség van rám valamiben, szólnak, hogy akkor holnaptól ez lenne a dolgom. Ezeket gyakorlatilag nem lehet visszautasítani, mert a barátaim kérnek, olyan emberek, akiket nagyon szeretek. Ugyanígy dolgozom a Hócipőnél és a Klubrádiónál. Most negyedik éve vezetem ezt a rovatot, minden nap fölszólítom a fiatalokat, hogy fúrjanak már meg, de senki nem hajlandó. Azt hiszik, viccelek. Pedig nem. Természetesen nagyon megtisztelő poszt, de az erőm kilencven százalékát elszívja, és csakugyan képtelen vagyok novellát, verset írni. De végülis ez se baj, mert azt hiszem, hogy ami nem akar olyan erővel megszületni, hogy az írót írásra kényszeríti, az jobb, ha ott marad, ahol van.

– Ezek szerint jó látom, hogy a régi közös/párhuzamos anyagunknak egyedül kell nekiveselkednem, hogy könyv alakban olvashatóvá tegyem...

– Ez biztos, mert én arra is képtelen vagyok, hogy újraolvassam. Azonnal megtalálom a hibákat, a méretes laposságokat, és legszívesebben törölném az egészet. Az újságírással is úgy vagyok, hogy soha nem olvasom el nyomtatásban, amit írok. Egyszer a kezembe akadt egy néhány hetes írásom. Annyira megijedtem attól, hogy sem gondolatot, sem poént nem találtam benne, hogy három évre abbahagytam az írást. Azt gondoltam, jobb, ha addig teszem ezt, amíg mások nem veszik észre, hogy teljesen kiürültem. Csak aztán az lett a vége, hogy visszahívtak, én meg nem nagyon értek máshoz.

Szőcs Géza
Beszéd a palackból

Palack a jövőből

Nemrégiben kezembe került az Irodalmi Jelen 3309. évi áprilisi száma. Érdekes áttekintést olvashattam benne a magyar helyesírásban – mit helyesírásban? a magyar nyelvben – végbement változásokról az sms megjelenése óta eltelt bő tizenhárom évszázad alatt (kb. 2000-től 3300-ig).

A drága pénzbe kerülő másodpercek a tévék képernyőin és a kereskedelmi rádiók műsoraiban már a 2000-es ezredfordulót megelőző években azt eredményezték, hogy a beszéd ritmusa elképesztően felgyorsult. A riporterek közül azokat választották ki, akiknek az értelmes beszédet a fékeveszett hadarástól elválasztó keskeny határvonal környékéről sikerült beleköpniük zuhatagos szómenésüket a mikrofonba. Ily módon rövid idő alatt elérték, hogy az idősebb, kifele tartó, semmire sem alkalmas generációk már képtelenek legyenek felfogni és követni az elhangzottakat.

A beszéd felgyorsulását hamarosan követte az írásgyorsulás is. Részben időmegtakarítás, részben költségmegtakarítás, részben a játékos rövidítő-kicsinyítő ösztön korláttalan kiélése már az sms-korszak kezdetére felülírták az archaikus magyar helyesírás szabályait és a kőkorszaki nyelvi sztenderdeket. Eltűntek a nagybetűk, ugyanakkor a kettőshangzók és a fonetikus formák (tucc, lácc, vattok) teljességgel kiszorították az igei személyragok elemző elkülönítését (tudsz, látsz, vagytok stb.). A vok egy-két évtized alatt teljesen anakronisztikussá tette a „vagyok" formát, az akadémikusok pedig ugyanazt tették, mint mindig: jajveszékeltek, nyelvvédő cikkeket írtak, majd kénytelen-kelletlen tudomásul vették az újonnan kialakult kész nyelvi tényeket. 2050 körül, a Második Nyelvújítás idején törölték el a mássalhangzó-kettőzést és az összes hosszú magánhangzót (ó, ő, ú, ű) meg az ly betűt, akkor jelent meg az új Hejesírási Szabájzat. Száz évvel később megszüntették a ny betűt, amit nemsokára a cs betiltása követett. A norma az „elégséges megértés elve" lett. Hogy világosabb legyen, miről van szó, íme a mondat majdani lejegyzése: Norm elég suty be a fejbe.

Mint az illető lapszámban olvasható három versből kiderült, archaizáló szándékkal egyes költők persze megengedték maguknak, hogy a már évszázadok óta használaton kívülre helyezett betűk közül is fel-felhasználjanak egyet-kettőt, különleges poétikai célokat szolgáló megfontolásokból.

Az alábbiakban olvasható három verset sikerült kimásolnom az IrmliYen említett számából.

karafi jános dénes:
idebe é odaki

(etüd, esetle fantáz)

idebe
nakamba ült edj pemete.

odaki
dühizik a hóvihi.

hóvihi, ne dühizz.

repce, ne baszakoggy má.

lövétei velman vince:
nagyon fláj

fly, mother, fly,
te csak mindig fly.
esztendöre va ketöre
who are you, varju, várj.

sántha noémi béla:

talákoztam e malagambistával
kandalom fütöm es füvel-fával
hu-hu-hujjjjjjjjjjjjjjj

kivándorlok én kanadába
facipőbe é fanadrágba

fanadrágom felgyútom

ha szeret a malagambista
megmondom neki gyere pista

Köves Viktória
Évát kizárja az osztály

– Gyerekek, ki tud nekem még szerelmes verset mondani? – kérdezte Anna néni, az igazgatóhelyettes. Éva azonnal magasba csapta a karját. Csak a Németh Kati jelentkezett még, az osztály többi része mélyen hallgatott. Hatodikosok voltak. Mária néni beteg volt, ezért helyettesítette őt Anna néni, akit nem nagyon kedveltek. Viszont féltek tőle. Mégiscsak ő volt az iskola igazgatóhelyettese. Éva akkor látta először, amikor raportra rendelték ötödikben az igazgatóiba dohányzás miatt. Elkapták őt a Takács lánnyal a vécében. A Takács lány nagy volt hozzájuk képest, két vagy három évvel idősebb, hozzájuk bukott, aztán tőlük is tovább. A Takács lánynak már volt havi vérzése is.

Éva odacsapódott ehhez a Takács lányhoz, iskola után nemegyszer elment hozzájuk. Egy szoba-konyhában laktak, nem messze nagymamáék lakásától, az udvaron volt a vécé. Egyszer velük volt a Takács lány bátyja is, újságokat húzott elő az ágy alól, nők voltak benne és férfiak és meztelen testek. Éva akkor látott életében először ilyet. Nem tudta mi az, csak érezte, hogy nem helyes, ha ő ezeket nézegeti velük. És azt is érezte, hogy ennek köze van ahhoz, amit ő szokott csinálni a fürdőszobában. A Takács lány cigány volt. Azt mondták. Nagy volt és nagy volt a melle is. Hányavetin beszélt és egy év múlva eltűnt az iskolából. Azt mesélték, gyereket szült.

Egyszer, amikor ment haza tőlük, Éva anyával találkozott az utcán. Anya nagyon mérges volt. Éva nem értette, hogy kerül anya az utcára ilyenkor, amikor munkaidő van. Anya kiabált. Hogy miért nem ment haza. Hogy mamáék telefonáltak, hogy még nincs otthon. Éva ebből tudta, hogy nagyon elment az idő. A Takács lány bátyja trükköt is mutatott. Azt mondta, ki tudja fújni a szemén a füstöt. Amikor éppen elfordult Éva, meg is tette. Mondták. Hogy pont lekéste. Nem tudta, elhiggye-e. De inkább nem.

Amikor raportra ment az igazgatóiba, a folyosón, míg várakoztak, elment előttük Gizi néni. Gizi néni volt az egyik tanítója alsóban. Hatalmas volt és széles, mint egy medve. Évának mindig a medve jutott róla eszébe. Nagyon megrovóan nézett Évára ott a folyosón, csóválta a fejét. Éva szégyellte magát. De nem volt biztos benne, hogy oka is van rá. Ebben sosem volt biztos. Később sem.

Az általános iskola első négy osztályából nem sokra emlékezett. A folyosóra a tanterem előtt. A lánc-lánc-eszterlánc játékra. Meleg fényű délutánokra az osztályteremben. Arra, hogy megy az évnyitóra kék szoknyában, fehér blúzban. Hogy azt a szoknyát nagyon szerette, pörgős volt és sokráncú. Emília nénire, aki harmadik-negyedikben volt az osztályfőnökük. Aztán meghalt. Arra, hogy egy osztálybulin táncolt és őt nézték, milyen tehetséges. Pedig még tíz éves sem volt. Erre nagyon. Egyszer Emília néni megkérdezte, ki kér még andaxint. Éva jelentkezett. Nem tudta, mi az az andaxin, de ő mindig jelentkezett. Vonalzóval kapott körmöst. Fájt. Emília néni ötödikben halt meg. Akkor már Nelli néni volt az osztályfőnökük, de Emília néni még oroszt tanított nekik. Egyszer, egy órán bejött egy tanár, és azt mondta nekik, hogy fontos dolgot akar közölni az osztállyal. Aztán azt mondta: Emília néni meghalt. Később úgy mesélték, megölte a férje, vörös rózsát tett a holttestre és felhívta a rendőrséget. A felnőtt Évának fogalma nem volt, honnan eredt a történet és hogy valóban így volt-e. De emlékezett rá. Arra is, hogy Emília néninek mindig égővörös volt a szája.

Anna néni először a Németh Katit szólította.
– Tatjána levele – mondta a Németh Kati.
Éva következett.
– József Attila: Mikor az uccán átment a kedves – mondta.
– Juhász Gyula: Anna örök – mondta.
– Nagy László: Ki viszi át a szerelmet – mondta.
– József Attila: Nagyon fáj – mondta.
Anna néni megköszönte.
Amikor hetedikesek voltak, Évát kiközösítette az osztály.

Irodalmi Jelen

Lászlóffy Csaba

„REMEGŐ APRÓVADAK“★

1. A lehetséges változat

Abból okulunk, amit látunk, és félelemmel tölt el a láthatatlan.

A civilizáció magasfeszültségű kísértései nemcsak a rőt erdők vadnyulaiban növelik a neuraszténiát. Nem a ragacsos kezű hullarablók rángatják le a magasból az utolsó jelképet is, mely a tudomány fényében megfeszíttetett.

„Előfulladozunk“ (András Sándor közmondásként olvassa ránk, mit tükörképünk kínjában kétségbe vonna)... S mihelyt a szálka megakad a torkunkon, *kimeredt szemünk*a gazdát keresi.

Megváltónk már csak a rémület állati ösztöne lehet.

2. Fénytörések

Mióta már csak az enyém az a palaszínű tető, s alatta, fölötte a *szürke* kilátástalanságbakövülő árnyalatai. Mióta nem osztozunk meg már a kimért napokon (a távoli emlékablakokban arcok; kivehetetlenek). Olykor, nyugodtabb éjszaka után, beomlott zugok felett lebegve, a keskeny árnyékból kimozduló szemrésem előtt ökörnyálként úszik el egy-egy gyönyörű képtelenség.

Könyörtelen fénytörések kísérnek érdektelen útjaimon, múltamig hatoló szuronyaik közt vonulok a középszerűség mindent kisajátító, sunyi évszakai felé.

Zörögnek a szél ujjai, mindent megmotoznak. Rajtad, rajtam. Bárhová mész, bármelyik vonattal érkezel, szúrós szemű ismeretlenek szétnyitják bordáidat – tekinteted riadtabb, mint mikor először másztad meg a temetőhegyet velem. Hosszú az út haza, gömbvillámok fejünk felett (hol az irány)!... Mindig csak arra? – eltévedések hálójában visszafelé. Lassan olyanná válik, mint a megszokás; az is lehet, hogy nincs már sehol az a haza.

Valaki vagy valami még megérint tétován, mint, aki/ami nem tud meghalni nélkülünk.

3. /K/óda

Derülni kéne az égnek. A mocsok el-, bár fel is száll, igaz.

Porhanyó lét; kirajzó gyermekek.

Hold udvarában forgó, toporzékoló tündérporontyok.

* *Robert Lowell*

Elmosódó írásjelek

„Ami Ottlik-felejtésnek látszik, valójában sokkal szomorúbb dolog…“
(Olasz Sándor: Az Ottlik-recepció új hulláma)

Mesélhetnék a kiszámíthatatlan kaland kockázatáról,
az elsüllyedni-kész város esélyéről.
Arról, hogy a kígyózó folyó fojtogat, de a rakpart körülölelve védi
az összeszoruló szívet.
Mesélhetnék a Duna labirintusáról valamint a rakpart
textusáról (rajta léptei/d/ a vizuálisan követhetetlen narációk
végtelenje felé tartanak).
Megfeketült fűrost; kedvetlenségben meglazuló izomrostok.

A mellkasodra nehezedő, nagypéntek-sötétségű folyófenék nem tükröz
semmit – ha lenne tükre mégis: hát a baromi sors!... De te tudtad:
roggyant térddel, elszántan hinni az elvégeztetett helyett a visszafordíthatót.

Lefogyás, lefagyott csont/akarat. (Vagy csak az elmosódott írásjelek.)
Egy golyóstoll szórakozottan pettyezi be az élettelen teret.
Az emlékezet természetellenes szövevénye; az „esztelenség“ konok áldozatai
a betanult napiparancsok korszakában.
Az alapszókincsből kirostált szavak – értelmezések: a kizsigerelt eszme.
Bizonyíthatatlan ujjlenyomatai a gyávaságnak, tehetetlenségnek.

A hűvös félhomályban – kisemberi kétségbeeséssel, össznemzeti zűrzavarral
párhuzamba hozhatón – ha nem is célegyenesben – a válaszra, felmentésre váró
klasszikus cselekményfolyam.
(Kivárni, míg a generációk tekintete egy szintre ér?)

Megiramodásra csábító lejtő, titkos tavaszi találkák. Az álízlés szövődményeit el-takaró, nosztalgia-fényből konstruált üresség-tükrű kirakatok.
(Ki szavatol a lady biztonságáért?)

Életstratégia

Egyenletes léptekkel, jóllehet tisztában volt vele, hogy más-más idősíkba érve, semmiképpen sem egyforma az iram. („A múltja és ő elvannak egymással nyögés nélkül.“ – K.Gy.)

Havas hegyeket képzelve gesztikulálhatsz. Kőbe vésett vonalak, ábrák. Köztük egy spirál. Kifényesedett, növekvő árnyék takarja el őket. Elfojtott lüktetések, meszes torok. Sirályok felhőt szaggató sikolya, elnémuló iszonyat.

A meghalás még nem *kihalás*.
Kékfekete látomások: a lét mint pusztulásra ítélt tárgyak zsúfolt összevisszasága.
A képzelőerő is alámerül – több ez, mint egyszerű kábulat a víz vastagabb közegében.
Nikkel-ostyák, elropogtatott, kopott hanglemezek.
Első áldozás; s az elrendeltetést hazudó hatalom áldozatai.

Mesélhetnék arról, akit az írás megnyugtat. Amiképpen az olvasás másokat
felkavar.
A színváltások szokványos szlogenjei. Mondjuk a sétapálcás és cilinderes korszak nevetséges voltáról.
A rakpart agymagasban. Szédületes, elérhetetlen magasságban.
A székek, asztalok valahol mintha lebegnének. Legfeljebb az emberi konvenció tartja meg őket, hogy el ne ússzanak a semmiben.

Csak egy séta.
Visszafelé ki teszi meg az utat?
Megkeresni az elsüllyedésre ítélt földet; a kavicsokat.

A TOVÁBBÉLŐ★

(Ottlik-rekviem)

Merénylő? Áldozat? – Míg létezett a remény, hogy beismerő vallomás – nem csupán füstgomoly – marad utánuk.

A kor, amelyben élünk, más korlátokat állított föl, korántsem olyan retteneteseket. (Nagyvonalúbb «rituálé« – kinek jutna eszébe böngészni a szovjetellenes jobboldali-trockista blokk perének dokumentumait(/?/; a fasizmus szörnyűségei, tömegpszichózisa és perverzitásai rég alá- és kiaknázva!)

Az olvasás kalandja életeket köt össze. Önteltségnek tulajdonítani az író nyugalmát (... *tudom én, hogy miattam van az a nagy vihar rajtatok.* Magatoknak kell cipőt fabrikálnotok, mivel az iparost elhanyagoltátok!“)

Ez még nem paranoia.

„Már politikába ártod magadat? Hagyd ezt az íróknak meg a csúnya lányoknak“.★★

„Felkeltél?“

„Föl...“

„Fald a papírt is, ne csak ami az edényben van.!

„Erősebb, mint a napsütés, s hányszor kérlelhetetlenebb!“

„Miről szövegelsz?“

„A politika egyhangúságáról. *Soha nem lehet a költészet tárgya*.“

Elsötétített tér, idő. Már az árnyékodat is mocskosnak látod.

Midőn a *spícli* szó még csak mint játékos füttyentés hagyta el a szájat.

Az újonc rutinos megalázása, ámde a közösségnek még megvoltak az íratlan törvényei.

Midőn a vásott tekintetben megfért a benne fénylő rosszkedvűség és bűbáj.

A fürdőhely homoksávja, az ég kék zománca csak közjáték (ne feledd!) – „eszünk (ítéleteink) különbözőségét zavaros napok bús gondtalansága okozza csak“ –; a családás méretei emberi arányokhoz igazodnak.

Fekete-sárga (fektetnek sárba!); az otthon *meghitt őserdő* illúziója után a «senki sem ártatlan« szorongató valósága. A fenyegetettség; a cenzúrázott levélboríték-ról leáztatott bélyegek *személyazonossága.*

Kívül rekesztve az anyai védettségen, az emberi természet elsáncolva – vagyis szervezett erőszak volna? ha nem, hát hová esett/esik Európa határa?...

(„Csodálatosan jól van minden.“)

Lappangó várakozások. Adrenalinnal dúsított „tetszhalál“: fokozott szívműködés, a bőr ereinek szűkülése, az alkalmazkodó készség félelmetes felgyorsulása. A mindenre-elszántság túlzás-tünetei (jóllehet a *talpnyaló* még nem pontos megfelelője (vagy szinonimája) az *alattvaló*nak).

A tatároknak nyoma veszett. Legalább a mohácsi csata – az országpusztulás négyszázadik évfordulóját megünnepeltük... Bár: „fura dolognak látszik a vereséget megünnepelni.“ (O.G.)

Az irracionális világban ésszerű-e hinni *a megértés titokzatos erejében*?

„A kollektív tudattalan független a tértől-időtől.“ (Jung) A pszichológiai jelenségek relativizálják a tér- és időkategóriát.

Álomszerű város. (Lassanként tán mindent el fogsz felejteni: lírai tépelődések kizárva.)

Úgy olvasd, mintha készen találtad volna valahol. Rendszerezni az emberi vak engedelmességet, akaratthiányt?... Magatartás-deformáló közegben – profi szemmel nézve – olyan ez, mint mondjuk: rendszerezni a hulladékot.

A halálra szánt mozgó figurák egyedülálló látványa sokakat lenyűgöz. Mások szerint elpocsékolt idő. Unalom.

A torz a kényszerképzetek következménye.

A torzszülött test Isten kényszere.

A »torzszülött« jellem félelemben edzett. Jó kondícióban, amely jó közérzetet teremt, észre sem veszi a terrort. (Még hogy mindenki szabad emberként jön a világra!)

Elrongyolódik minden. A rezes arc, s még a bűntudat illúziója is egyszer a kimerítő mozdulatlanságban.

Ő, egyenletes morajával, halhatatlan. Hullámai túlléptek minden ingerküszöbön.

Mélyráncai is megszépültek öregkorában.

2008.

★ *„Ő éppen egy olyan világban szeretett volna élni, ahol mindenki megérti még a néma gyerek szavát is.“ (Ottlik Géza: Továbbélők.)*

★★ *Camus: Jonas avagy A mester dolgozik.*

A bőség zavara

ONAGY ZOLTÁN rovata

Március

Gabriel García Márquez

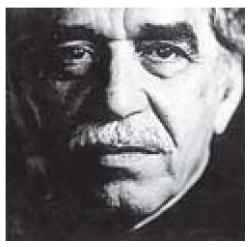

Március 6-án (1928.) születik Gabriel García Márquez Nobel-díjas kolumbiai író. Leghíresebb regénye a *Száz év magány* 1971-ben jelent meg magyarul (Székács Vera varázslatos fordításában). A világon tízmilliónál több példányban fogyott el.

Különös regény. Az olvasó olvassa, azt hiszi, érti, amit olvas, csak később döbben rá, mindent rosszul értett.

Ezzel együtt úgy hat, mint a szurok, képtelenség lepucolni a felületről, beissza magát a pórusokba. Kezdő írónak évekbe kerül, amíg megszabadul többágú csábító hatásától: „ezt, így én is tudom". Ismerünk fiatalnak nevezhető fiatal magyar írót, ugyancsak a családregény platformjáról, akinek tíz év alatt nem sikerül kimásznia Márquez alól.

Szinte minden regénye csapda, ötlet, hogy igen. Így kell. A rövidebbek, az Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája, vagy a Szerelem a kolera idején, ami nagyszülei szerelméről szól (de valóban, mekkora szentségtörő ötlet eljátszani nagyszüleink titkos szerelmi életével), még inkább.

Fidel Castro nagy barátja. Érdekes lesz elolvasni, ha Fidelt is regényesíti.

Az alábbi link alatt a Száz év magány olvasható:
http://papyboy.files.wordpress.com/2006/11/szaz-ev-magany.pdf

Pintér Lajos

Szegeden született. Első versei 1972-ben jelentek meg a Tiszatájban, tizenkilenc éves ekkor, korai indulás. Az ELTE BTK Jelenlét című irodalmi folyóiratának alapító szerkesztője, 1976-tól Pintér Lajos a Forrás szerkesztője, főmunkatársa. 16 önálló kötete jelent meg (és az apróságok megszámolhatatlanul). Amikor a március huszadikán ötvenhat éves Pintér Lajos megjelentette a Fehéringes folyók című verseskötetét, mélyen az ántivilágban, messze az átkosban, 1975-ben, még voltak verset olvasó olvasók. Versrajongókat ismertünk.

A kedves olvasó figyelt a kedves költőkre, követte a folyóirat-megjelenéseket. Egyszerre több ezer ember jegyezte meg Pintér Lajos nevét a Fehéringes folyók miatt. Érdekes. Érdekes világ volt. A költők a verseken át üzentek a népnek, az olvasónak, az országnak. A hatalomnak is, bár nekik szordínóban. Szótagon bévülre szorítva az üzenet, és csak az értette, akinek füle volt hozzá, mert látni nem lehetet őket, csak hallani. A fül pedig a versek által kupálódott, finomodott. A fül ilyen.

Egyetlenszer történt meg, hogy egy költő (Nagy Gáspár) mindenki számára láthatóvá tette NI-végződésű verssoraival az üzenetet, lett is égszakadás, földindulás, az érintetteket szétkergette a mord hatalom, és sajtókampányt indított, hogy a NI valójában NInivére utal. De nem hitt nekik senki. A történetben nem a véletlenek játéka, hogy a két költő barát és harcostárs, kezdőként együtt járnak a „Kormos-egyetemre".

Érdekes lesz megfigyelni a folyamatot, hogyan történik a következő diktatúrában vers és versértés nélkül. Talán Amerika példa ebben is, jönnek a törzsi dalnokok, a protest songok, a Baezek, Dylanek, az űrt kitölti egy másféle kultúra másféle költészete.

Johann Wolfgang von Goethe

A 177 éve halott Goethe évfordulóján végre módom van röviden végiggondolni, miért idegenkedtem világ életemben azoktól az íróktól, akik nem eseményt, háborút, békét, építést, nem embert, életet, halált, születést, szenvedést, boldogságot és/vagy boldogtalanságot, nem földet, tájat, akác és/vagy fenyőerdőt, napsütést, borút írtak, hanem emberiséget. Nagybetűvel: EMBERISÉGET. Helyből három íróóriás jut eszembe, lehet, akad még, mindhárom egymaga hegytető.

Az első a tananyagból: Dante Alighieri (eredetileg: Durante Alighieri) (Firenze, 1265? – Ravenna, 1321. szeptember 14.) itáliai költő, filozófus – Az isteni színjátékkal. Nagy falat volt.

A második – ötszáz évvel később születik, de hasonlóan enciklopédiát ír az emberiségről, Johann Wolfgang von Goethe (Frankfurt am Main, 1749. augusztus 28. – Weimar, 1832. március 22.) német író, költő – a Fausttal kezdtem, nem azzal kellett volna. Az ifjú Werther szenvedéseivel jobban járok. Jobban is jártam, és még kevésbé támadt kedvem a Faust-hoz.

A kategória harmadik, immár magyar alanya sztregovai és kiskelecsényi Madách Imre (Alsósztregova, 1823. január 21. – Alsósztregova, 1864. október 5.) magyar költő, író, ügyvéd, politikus és Az ember tragédiája.

Verne Gyula

1905. március 24-én hal meg (sz. 1828. február 8-án) Nantes-ban Verne Gyula, gyerekkorunk (Molnár Gábor mellett) legfontosabb írója, a scifi apja. Ezt nem tudtuk persze, de minek tudtuk volna. Azt sem, hogy az ügyvéd papa letiltotta fia havi apanázsát, miután kiderült, nem akar ügyvédi praxist, hanem írni akar. Ami nem szakma. Az apáknak akkoriban is megvolt a magukhoz való esze. Sokáig keresi a hangot. Ír rövidprózát, drámát. Harmincnégy éves, amikor megjelenik a léghajós könyv, attól kezdve sínen van. Megismerkedik Dumas-val, aki szárnya alá nyúl, kiadót kerít neki. Már az első három regényével világhírű és gazdag. Csak az érdekesség kedvéért: első regénye, A jégszfinx egy Poe-regény folytatása.

Verne a tudományos-fantasztikus irodalom korszakalkotó alakja. Ezt érdemes leszögezni.

Egy UNESCO-statisztika szerint a Biblia és Marx-Engels művei után Verne regényei jelentek meg a legnagyobb példányszámban a világon. Évtizedeken át ifjak és kevésbé ifjak olvasták rongyosra a Nyolcvan nap alatt a Föld körül, a Nemo kapitány, a Sándor Mátyás, a Sztrogoff Mihály, az Utazás a Föld középpontja felé, A rejtelmes sziget, a Grant kapitány gyermekei, a Hódító Robur, A tizenötéves kapitány, a Kétévi vakáció köteteit, amelyekből számtalan sikeres filmfeldolgozás is készült. Regényeiben száznyolc – a maga korában őrületnek tűnő – tervet és találmányt ír le, ezek közül hetven máig elkészült, köztük az űrhajó, a televízió, a gépfegyver, a légkondicionálás, az atombomba, a hangosfilm.

Nemzedékemet, nemzedékem gondolkodásmódját, világlátását, fantáziáját részben Verne Gyula alakította, és ez már aligha szívódik fel, ha eddig nem tette. Rakéta dübörög a Hold felé, alatta Robur léghajója küzd a szelekkel, nem messze A rejtelmes sziget, a Krisztus utáni 1865. év már az ötvenes évek végén, hatvanasok elején is igen távolinak látszott. És Nemo kapitány, aki láthatatlanul közlekedik a tenger alatt, és oda csap, ahol valami fáj. És persze a Nautilus. Az időgép megállt. Mindehhez érdemes hozzáképzelni a forradalom után évekig tartó néma csendet. Halálos csendet. A szülőket, nagyszülőket, becsukott országot, a „kitántorgott" másik országot. Az aktuális sajtót, az aktuális rádiót, a kedd esti Szabó család országépítő programját. A sebek még feketék, varasak, a mélyen hallgató ország gyerekei a csendben saját építésű álomvárhoz jutnak. A bejutáshoz, a folyamatos rekonstrukcióhoz létra Verne Gyula. Sorozatba kötve, regényesített, élvezhető szósszal tálalva a kiskamasz két meghatározó álma, óhaja: a kaland és a heroikus becsület.

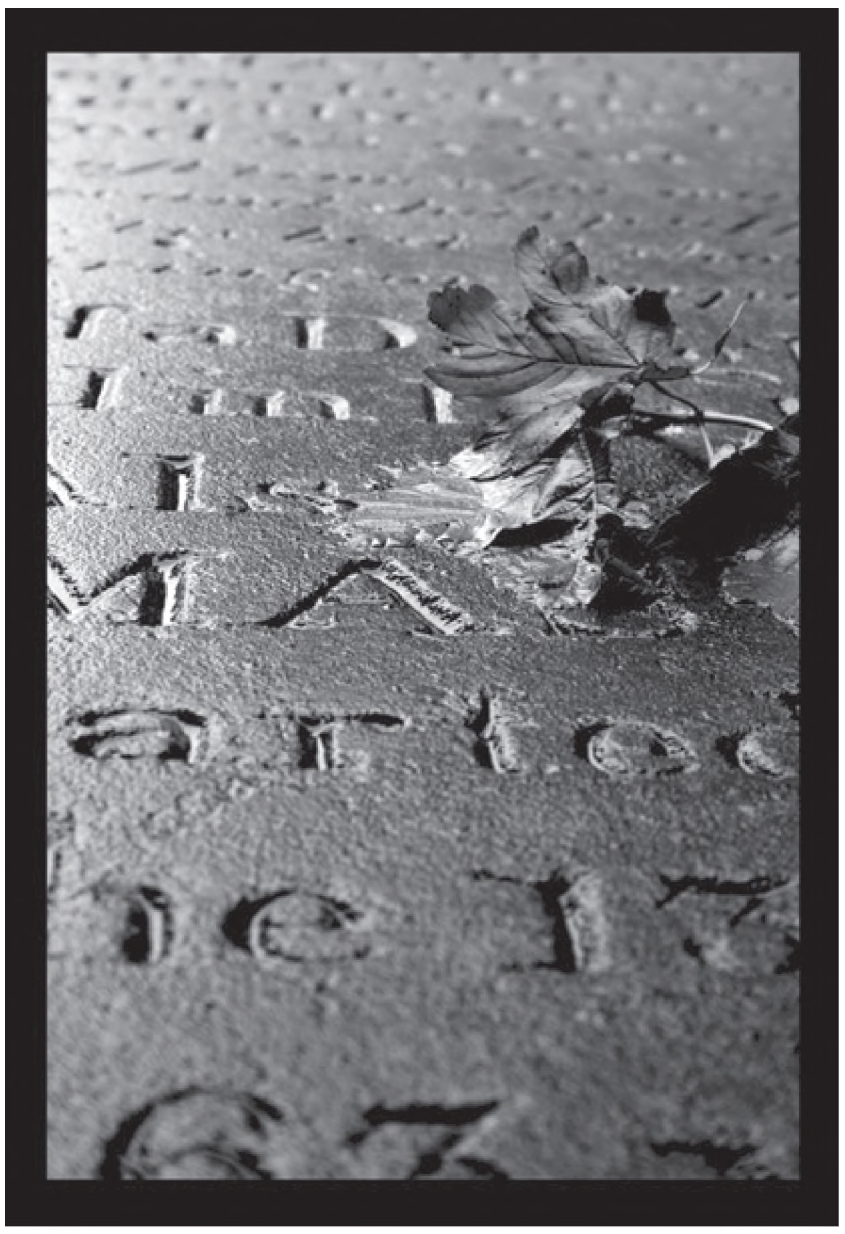

És hogy nem a Távolban egy fehér vitorlát vagy az Ifjú gárdát, netán a Volokolamszki országutat olvastuk? De. Olvastuk azt is. Később. Előbb még Coopert, Az utolsó mohikán halálát, a magvaszakadt (Bólya Péter nagy találmánya) Csingacsguk nemes szenvedését fia halálán. De őt – őket – megelőzte Jules Verne, alias Verne Gyula, akiről évekig azt hittem, magyar író. Másképpen miért volna Gyula, nemigaz?

****

Néhány éve, amikor a búbánati Kőház lakója, az ezeréves apáca meghalt, a Kőház új tulajdonosa egyszerűen kivágta az örökölt könyvhagyatékot papírzsákokban, egyéb izgalmas könyvek közt néhány pompás Hetzel kiadású magyar Verne, én pedig ügyesen ott jártam. És úgy éreztem, mint aki aranyat talált. Valóban úgy.

Arany János fia: László

165 éve, 1844. március 24-én született Arany János és Ercsey Julianna második gyermeke, Arany László. Születni jó helyre, ugyanakkor rossz helyre, kettős abszurd. Adottságai, képzettsége, tehetsége szerint bármivé válhatna az irodalom berkein belül, de aggasztja a név, és hogy apjával kénytelen versenyezni a babérkoszorúért. Arany János a kor legünnepeltebb költője.

Jogásznak készül, de előbb tesz néhány kanyart.

Többi közt tizennyolc évesen (nővérével) népmesekutatónak áll, huszonhárom évesen máig érvényes tanulmányt közöl a népmesék világáról, aztán megírja *A délibábok hőse* című realista versregényt, a műfajból az elsőt, csak eztán lesz a Földhitelintézet igazgatója.

Családi hátterével együtt szerencsétlen kor. Négyéves, amikor Petőfi publikálja a magyar irodalom egyik legbájosabb gyerekversét (Arany Lacinak), öt, amikor a cár leveri a szabadságharcot, aztán a Bach-korszak, amit a kiegyezés követ. A költők sírdogálnak, a lelkesedés megszűnt, gondoljunk Tompa Mihályra, aki Petőfinél is rosszabb helyzetbe kerül. Nincs miben hinni. Az ország „sírgödör". Félreértéseket elkerülendő: a maga korában Deák Ferenc sem a haza bölcse a hatalmon kívüli köznép számára, a keresztelő csak azt követően történik, miután Budapest gazdasági, ipari, kereskedelmi központ Európa közepén, és a népek, akik keresztelésre jogosultak, szépen megtollasodnak az iparból, a búzából, a végeláthatatlan építkezésekből. Így pedig könnyű. Az ország magyarabbik fele nehezen ismeri fel, hogy élni, jól élni kellemesebb, ám kevésbé nemzeti és még kevésbé heroikus, mint hősként meghalni.

További részletek a www.irodalmijelen.hu portálon

Kulturális hírek

AMERIKAI–KUBAI ÖSSZEFOGÁS A HEMINGWAY-HAGYATÉKÉRT. „A politika nem számít. Azért dolgozunk, hogy megóvjunk egy örökséget, amely mindkét népé" – Gladys Rodriguez, a kubai kulturális örökség tanácsa vezetőjének kijelentése lehetne a mottója annak a ritka amerikai-kubai összefogásnak, amelynek célja megmenteni Ernest Hemingway évtizedeken át kubai házának pincéjében porosodó-dohosodó hagyatékát.

VIRTUÁLIS FORMÁBAN TÉRT HAZA MÁTYÁS KIRÁLY DÍSZES MISEKÖNYVE, a Missale Romanum: a Belga Királyi Könyvtárban őrzött korvina nagy felbontásban digitalizált változatát Patrick Lefevre, az intézmény igazgatója adta át Monok

Istvánnak, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) vezetőjének Pierre Labouverie belga nagykövet jelenlétében.

RADNÓTI 100 ÉVE CÍMMEL műsor indult a költő születésének 100. évfordulója alkalmából a Magyar Televízióban; a kilenc részes sorozatban neves színészek, írók, közéleti személyiségek idézik meg Radnóti Miklós személyét és költészetét. A kilenc héten át tartó sorozat minden adása bemutat egy-egy jelentős korszakot, érzést vagy élethelyzetet a költő életéből. A versekhez naplórészletek, levelek, személyes visszaemlékezések, dramatikus részletek, kép- és hanganyagok kapcsolódnak, melyek segítségével a résztvevők felidézik Radnóti Miklós életét, a korszakot, amelyben élt. Az összegzés szerint a verseket mások mellett Anger Zsolt, Csányi Sándor, Eszenyi Enikő, Fenyő Iván, Karalyos Gábor, Kováts Adél, Mácsai Pál, Nagy Ervin, Stohl András és Tóth Ildikó tolmácsolja. „A verses életművet adásonként más-más szakértők is elemzik, hogy túllépve a sztereotípiákon a költő életét és életművét olyan oldaláról is megismerhessük, amelyről nemigen írnak az irodalomtankönyvek".

REJTŐ JENŐ A MAGYAR ZSIDÓ MÚZEUMBAN. Rejtő Jenő legendás élete címmel nyílt kiállítás a Magyar Zsidó Múzeumban; a Petőfi Irodalmi Múzeummal közös tárlat megnyitóján először láthatja a közönség Varsányi Ferenc Volt egyszer egy regényhős, akit P. Howardnak hívtak című animációs dokumentumfilmjét.A Rejtő Jenő (1905–1943) életéről, munkáiról szóló tárlaton korabeli plakátokkal, színlapokkal, fotókkal és kávéházi enteriőrrel idézik meg a 30-as évek pesti hangulatát, és benne a sikeres kabarészerzőt. A közönség előtt jobbára ismeretlen kéziratok, az író hivatalos okmányai, könyveinek első kiadásai is megtekinthetőek. Olvasható a kiállításon az a „gyilkos" cikk, az Egyedül vagyunk című nyilas lap írása, amely nyomán Rejtő megkapta a munkaszolgálatos behívót, elhurcolták Ukrajnába, ahonnan nem tért vissza, belehalt a kegyetlen bánásmódba. A látogatókat a legtöbb Rejtő-ponyvát megjelentető Nova Kiadó felnagyított könyvborítói, a Három testőr Afrikában, vagy a Vesztegzár a Grand Hotelben fogadják. Kiállították azokat a Rejtő-füzeteket, amelyekbe az El a pokolból, A pokol zsoldosai, a Vér és mahagóni című írásait lejegyezte; ezek az 1950-es években jelentek meg Izraelben magyar, német és ivrit nyelven. Az egyik kiállítótermi részben „rejtőjenői" matrózkocsmát alakítottak ki: a két barát, Tuskó Hopkins és Csülök megszemélyesítője egy fatuskó és egy nagy libacomb lerágott csontja. A plafonról bilincsgirland lóg le, megidézve az író abszurd humorú világát. Rejtő Jenőt a korszak kalandregényírói közül nyelvi humora emelte ki, emiatt megfilmesíteni hitelesen eddig senki sem tudta műveit. Az író képi világát leginkább a képregény műfaja tudta megragadni, ezért is láthatóak a kiállításon a híres rajzoló, Korcsmáros Pál Az elátkozott parthoz készült képregényének rajzai.Varsányi Ferenc rajzfilmrendező a kiállításra készített animációs dokumentumfilmmel tiszteleg az író emléke előtt. A *Volt egyszer egy regényhős*, akit P. Howardnak hívtak című, 25 perces alkotásában Csülök és Tuskó Hopkins idézi meg a szerző életét. A kiállítás május 17-ig tart nyitva a fővárosi Magyar Zsidó Múzeumban.

ANIMÁCIÓS FILM NYITJA A CANNES-I FILMFESZTIVÁLT. Az idei Cannes-i Nemzetközi Filmfesztivált a Pixar Stúdió Up című animációs filmje nyitja majd május 13-án – jelentették be a szervezők. A kalandos vígjáték Ed Asnerről, egy 78 éves öregúrról szól, aki tömérdek héliumos lufit szerel a házára és elrepül Dél-Amerikába.Társa egy pufók cserkészfiú, aki a felröppenő ház tornácán reked. Ez az első eset, hogy animációs film nyitja a világ legrangosabb filmfesztiválját, mely idén május 24-ig tart. Korábban egyébként több animációs filmet is sikerrel mutattak be Cannesban, ilyen volt tavaly a Libanoni keringő, 2007-ben pedig a Persepolis. A szervezők arról még nem döntöttek, hogy az Up szerepelhet-e a fesztivál versenyprogramjában. A cannes-i filmfesztivál hivatalos programját április 23-án hozzák nyilvánosságra. Az Up, amelytől a Pixar korábbi kritikai és közönségsikereinek folytatását várja, a cannes-i bemutatót követően május végén debütál a nagyközönség előtt.

AZ IDEI BOOKER-ÉLETMŰDÍJRA JELÖLTEK. Számos neves író között a 2001-es irodalmi Nobel-díj nyertese, V. S. Naipaul és három kelet-európai szerző, a cseh Arnost Lustig, a horvát Dubravka Ugresic és az orosz Ljudmila Ulickaja, az idei budapesti könyvfesztivál díszvendége is felkerült a Man Booker Nemzetközi Díj jelöltjeinek listájára.

MÚZEUMOT HOZNAK LÉTRE AJTMATOV EMLÉKÉNEK. Tavalyi halála miatt sajnos ma már Csingiz Ajtmatov is az elhunyt klasszikus szerzők sorába tartozik Oroszországban, s az egykoron a szovjet világhoz tartozó szűkebb hazájában, Kirgíziában is. A szerző most lenne nyolcvan éves, és ez alkalomból szülőföldjén február utolsó hetében rendezték meg az Ajtmatov és a jelenkor című fórumot, amelyen a volt szovjet tagállamok közül nyolcból voltak jelen neves prózaírók és költők, tudósok, fordítók, könyvtárosok és újságírók.

ÚJRA FELÉPÍTIK A KÖLNI LEVÉLTÁRAT. Öt év múlva a régi helyen áll majd a kölni városi levéltár új épülete. Legalábbis ebben reménykedik a város polgármestere, aki megerősítette, hogy a nemrég kártyavárként leomlott archívum „újjászületik". A levéltár Németország és egyben Európa egyik legjelentősebb és legnagyobb archívuma volt, ahol felbecsülhetetlen értékű történelmi dokumentumokat tároltak. A város és az ország „emlékezetének tartott" levéltári anyagok jelentős része minden valószínűség szerint odaveszett, a hatóságok azonban az elmúlt napokban a romeltakarítás során értek el „apró sikereket", így egyebek között megtalálták Albertus Magnus német filozófus (1200–1280) kéziratait, továbbá a háború utáni első német kancellár, Konrad Adenauer feljegyzéseit. A romok „átfésülését" a megmaradt archívumi anyagokat kutatva egy csaknem 100 fős csapat végzi.

DÍJAT NYERT A KLASSZIKUS REGÉNYEKET MESÉLŐ HONLAP. Egy interaktív történetmesélésre specializálódott kis brit honlap elnyerte a texasi Austinban megrendezett Dél-Délnyugatra fesztivál fődíját. A We Tell Stories oldalán klasszikus regényeket olvashatunk, oly módon, hogy különféle – a sztorihoz kapcsolódó – igen eredeti kezelőfelületeken a megfelelő pontokra klikkelgetünk.

ESTERHÁZY PÉTER KÍNAIUL IS OLVASHATÓ. Jiko nüzsen (Yige Nüren) címmel kínaiul is megjelent Esterházy Péter Egy nő című kötete. Az országosan terjesztett könyv elsősorban Kína nagyvárosaiban, Pekingben, Sanghajban, Hangcsouban (Hangzhou), Kantonban (Guangzhou), Sencsenben (Shenzhen) és Nankingban (Nanjing) kapható.

JÓKAI MÓR A LEGNÉPSZERŰBB MAGYAR ÍRÓ A ROMÁNIAI MAGYAROK KÖRÉBEN. Jókai Mór és Wass Albert bizonyult a legnépszerűbb írónak, József Attila és Ady Endre pedig a legkedveltebb költőnek a romániai magyarok körében végzett internetes felmérésen. Az Impulzus.ro című internetes hírportál mintegy 3 ezer embert kérdezett olvasási szokásairól. A felmérés alapján a romániai magyarok körében Jókai Mór a legnépszerűbb magyar író. Őt 14,5 százalék említette kedvenc írójaként, míg Wass Albertet 11,7 százalék. A magyar költők közül József Attila és Ady Endre a legkedveltebbek, esetükben százalékos adatokat nem tett közzé a portál. Kedvenc magyar regényükként a legtöbben Jókai Mór Az arany emberét említették, de szintén sokan kedvelik Gárdonyi Géza Egri csillagok és Wass Albert A funtineli boszorkány, valamint Márai Sándor A gyertyák csonkig égnek című regényeit. A külföldi írók-költők kategóriájában a legtöbben, a válaszolók 7,6 százaléka Paul Coelhót jelölte meg kedvenceként, de Gabriel García Marquez, Jules Verne, Dosztojevszkij és Hemingway is sokak kedvenc külföldi szerzője. A kedvenc műfajok tekintetében a legtöbben a történelmi témájú könyveket és a szépirodalmi témájú írásokat olvasnak, de népszerűek a kaland- és romantikus regények is. A kérdőívet kitöltők 92 százaléka válaszolta azt, hogy szokott könyveket vásárolni és 30 százalékuk az internetet, 37 százalékuk az antikváriumokat is megjelölte, mint könyvvásárlása lehetséges helyszínét. Az Impulzus.ro felmérésében részt vevők 29,78 százaléka válaszolta, hogy heti rendszerességgel olvas, 14,15 százalékuk havonta legalább egyszer, 9,16 százalék évente, a legtöbben, a válaszadók 46,88 százaléka pedig naponta.

Lapunk megjelenését a Szülőföld Alap támogatja

Lapszámunk szerzői

Böszörményi Zoltán – 1951-ben született Aradon, költő, író. Legutóbbi kötete: *Az éj puha teste* (2008).

Csapody Kinga – 1980-ban született Siófokon, magyar–angol szakos tanár.

Gömöri György – 1934-ben született Budapesten, költő. Legutóbbi kötete: Ez, és nem más (2007).

Köves Viktória – 1969-ben született Budapesten. Volt rádiós újságíró, boltos, ingatlanügynök. Kötete: *Aki bújt, aki nem* (2001).

Lászlóffy Csaba – 1939-ben született Tordán, író, költő. Legutóbbi kötete: *Bestseller avagy a bestia nem alszik* (2008).

Onagy Zoltán – 1952-ben született Budapesten, író, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *Sötétkapu* (2006).

Sárközi Mátyás – 1937-ben született Budapesten, szerkesztő, író. Legutóbbi kötete: *Pesten, Londonban és a nagyvilágban* (2007).

Simándi Ágnes – 1954-ben született Budapesten, költő. Legutóbbi kötete: *tiszta hang* (2006).

Szőcs Géza – 1953-ban született Marosvásárhelyen, költő, újságíró. Legutóbbi kötete: *Beszéd a palackból* (2008).

Weiner Sennyei Tibor – 1981-ben született Egerben, költő, alkimista. Legutóbbi kötete: *A tengerszint feletti magasság meghatározása* (2008).